

Prof.dr hab. inż. Jan Brzóska

Katowice , dnia 30.04.2020.

Politechnika Śląska

Wydział Organizacji i Zarządzania

Wydział Zarządzania P.Cz.
Sekretariat

Wpł. dn. 18.05.2020

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pani mgr Izabeli Maleńczyk pt. „Zespolona metoda oceny zarządzania e-learningiem akademickim ” napisana pod kierunkiem naukowym Pana prof. dr hab. Stanisława Marciniaka.

1.Przedmiot i podstawa opracowania recenzji

Przedstawiona rozprawa doktorska dotyczy problematyki zarządzania , ważnego , innowacyjnego jego obszaru jakim jest zarządzanie wiedzą. W szczególności tematyką badań była ocena zarządzania e-learningiem akademickim, która jest istotna dla teorii i praktyki zarządzania. Treść praca jest więc ściśle związana i mieści w dyscyplinie nauk o zarządzaniu(obecnie nauki o zarządzaniu i jakości).

Rozprawę wszczęto w oparciu Ustawę z dnia 14.03.2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65 poz. 595) stąd przedmiotem oceny zgodnie z art. 13 ust.1. Ustawy jest to czy stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, czy wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie, a także czy potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez jej Autorkę.

Formalnie recenzję rozprawy doktorskiej opracowano na podstawie pisma z dn.22.01.2020 roku Pana Profesora Felicjana Byłoka Kierownika Dyscypliny Naukowej Nauki o zarządzaniu i jakości na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej oraz stosownej Umowy nr 16/2020 z dn. 29.01.2020 roku.

W przedstawionej recenzji oceniłem następujące aspekty i elementy pracy :

- Znaczenie problematyki badań oraz uzasadnienie wyboru tematyki pracy.
- Koncepcję , cele i hipotezy pracy oraz problem badawczy i oryginalność jego rozwiązania.
- Metodykę badawczą pracy.

- Układ i strukturę rozprawy, merytoryczną ocenę jej treści.

Przedstawiłem także uwagi ogólne i dyskusyjne wynikające z treści rozprawy, oceniłem wiedzę teoretyczną i samodzielność prowadzenia badań oraz wyraziłem konkluzję końcową recenzji.

2.Znaczenie problematyki badań oraz uzasadnienie wyboru tematyki pracy

Nasilająca się konkurencja globalna i występujące w gospodarce światowej zjawiska kryzysowe powodują wzrost zainteresowania i znaczenia gospodarki opartej na wiedzy (GOW). Jej rozwój w dużym stopniu warunkuje innowacyjność gospodarki umożliwiający jej wzrost, jak i całej sfery życia społecznego. Jednym z fundamentów GOW (obok otoczenia instytucjonalno-prawnego, innowacyjności i infrastruktury informacyjnej) jest edukacja i szkolenia będące źródłem wykwalifikowanych pracowników. Problematyka budowy silnego kapitału ludzkiego jest niezbędna w kontekście budowy współczesnej, innowacyjnej gospodarki. Wymaga to programów i metod nakierowanych na edukację młodych ludzi w sposób dostosowany do wymogów współczesności. Bardzo ważną a właściwie decydującą rolę w kształceniu kadr dla nowoczesnego, innowacyjnego społeczeństwa odgrywają szkoły wyższe. Ich misją obok prowadzenia badań jest kształcenie (edukacja) akademickie mające zainteresować młodych ludzi studiami a następnie przygotować ich do funkcjonowania i twórczego działania we współczesnym świecie. Dostosowane do potrzeb rozwoju społecznego i gospodarczego programy i metody nauczania to nie tylko imperatyw nowoczesnego szkolnictwa wyższego ale także instrument konkurencji uczelni. Ważną rolę w funkcjonowaniu współczesnej uczelni odgrywają metody zdalnego nauczania (e-learning). Znaczenie e-learningu wzrasta znacząco w sytuacjach kryzysowych uniemożliwiających realizację edukacji stosującej metody klasyczne. W obecnym stanie kryzysu w jakim znalazła się Polska i cały świat powstałego w wyniku pandemii zdalna edukacja jest jedyną metodą na funkcjonowanie systemu edukacji w tym edukacji akademickiej. W pracy doktorskiej podjęto zatem bardzo ważną i aktualną tematykę badawczą zarówno w aspekcie teoretycznym jak i praktyki zarządzania. W ostatnich latach powstało wiele publikacji poświęconych zdalnemu nauczaniu, brak jednak jest w piśmiennictwie prac w sposób tak dojrzały i wielokryterialny ujmujących ocenę zarządzania e-learningiem akademickim jak uczyniono to opiniowanej pracy. Prezentowana dysertacja wypełnia zatem lukę teoretyczno-metodyczną i empiryczną w tym obszarze zarządzania.

Stwierdzam, że tytuł rozprawy oraz podjęta tematyka badawcza jest aktualna, oryginalna i naukowo interesująca oraz ważna dla rozwoju zarządzania wiedzą w szczególności wzrostu poziomu kapitału ludzkiego poprzez kształcenie kadr o najwyższych kompetencjach. Jej wybór i przedstawienie w rozprawie doktorskiej uznaję więc za merytorycznie uzasadnione.

3. Koncepcja , cele , hipotezy pracy. Problem badawczy i oryginalność jego rozwiązania

Doktorantka w sposób jednoznaczny i zrozumiały określiła tytuł rozprawy ujmując w nim podstawę problemu badawczego. Koncepcja pracy opiera się na zwięzle określonym obszarze tematycznym i badawczym, sformułowanych: problemie naukowym , celach oraz hipotezach i pytaniach badawczych .Koncepcja pracy jest przejrzysta ,charakteryzuje się wysokim poziomem merytorycznym i jest ciekawie skomponowana. Przedmiotem badań jest zarządzanie e-learningiem a problemem badawczym stojącym u podstaw pracy to brak powszechnie przyjętej przez środowisko spójnej koncepcji czy systemu oceny działań związanych z e-learningiem. Jak zauważa Autorka uczelniane jednostki zajmujące się e-learningiem bazują głównie na narzędziach wymaganych przy rozliczaniu zadań czy projektów unijnych oraz systemie ewaluacji zajęć opracowanym na potrzeby nauczania tradycyjnego. Problem badawczy znalazł wyraz i rozwinięcie w celach oraz hipotezach i pytaniach badawczych pracy.

Ważnym elementem problematyki badawczej i zarazem podstawą planu badań jest *cel główny pracy , którym jest adaptacja zespolonej metody oceny efektywności przedsięwzięć techniczno-organizacyjnych (ZMOE) obejmująca wieloaspektowe wymiary, moduły i mierniki oraz dostosowanie jej do potrzeb akademickich podmiotów edukacyjnych wykorzystujących kształcenie zdalne* .Rozwinięciem i wsparciem realizacji celu głównego są cele cząstkowe (szczegółowe), które zakwalifikowano w wymiarach :teoriopoznawczym, metodycznym, empirycznym i utylitarnym (wdrożeńowym).

Cele teoriopoznawcze to:

CT-P1. Przedstawienie ewolucji rozwoju nauczania na odległość, jego problematyki i genezy, a w tym wskazanie roli i miejsca e-learningu w kontekście potrzeb gospodarki opartej na wiedzy;

CT-P2. Przegląd i systematyka teorii w zakresie istoty i uwarunkowań e-learningu akademickiego;

CT-P3. Określenie roli i miejsca e-learningu w strukturach szkół wyższych oraz rodzajów aktywności realizowanych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;

CT-P4. Identyfikacja i charakterystyka uczelnianych jednostek odpowiedzialnych za e-learning, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki ich funkcjonowania w aspekcie organizacyjnym, dydaktycznym i technologicznym;

CT-P5. Identyfikacja potencjału i ograniczeń e-learningu akademickiego;

CT-P6. Przegląd dostępnych metod i modeli oceny organizacji pod kątem ich zastosowania w ocenie funkcjonowania podmiotów zajmujących się e-learningiem na rynku szkolnictwa wyższego;

CT-P7. Ustalenie potrzeb uczelni w aspekcie oceny efektywności działań związanych z e-learningiem;

CT-P8. Wskazanie kluczowych czynników wpływających na efektywność e-learningu z perspektywy interesariuszy substancjonalnych;

CT-P9. Wykazanie niedostatków metody oceny efektywności w ujęciu tradycyjnym w kontekście wykorzystania jej przez uczelniane jednostki e-learningowe;

CT-P10. Uzasadnienie potrzeby wykorzystania opracowanej metody ZMOZeL (zmodyfikowana zespolona metoda oceny e-learningu) przez szkoły wyższe.

Z kolei do celów metodycznych zaliczono:

CM1. Opracowanie badań, a w tym dobór metod i narzędzi badawczych, próby badawczej i zmiennych służących realizacji celów empirycznych CE1-3 i celu użytecznego CU1;

CM2. Opracowanie modeli funkcjonowania e-learningu w uczelniach;

CM3. Opracowanie zestawu wskaźników oceny działań i procesów realizowanych przez jednostki odpowiedzialne za e-learning w uczelniach;

CM4. Opracowanie metodyki pomiaru, agregacji wyników i oceny funkcjonowania jednostek odpowiedzialnych za e-learning w uczelniach.

Cele empirycznymi pracy były :

CE1. Diagnoza stanu wykorzystania e-learningu akademickiego w polskich uczelniach;

CE2. Poznanie potrzeb i opinii akademickiego środowiska eksperckiego dotyczących oceny działalności e-learningowych, ze szczególnym uwzględnieniem ocen efektywnościowych,

CE3. Weryfikacja zależności pomiędzy wykorzystaniem e-learningu, a wybranymi cechami uczelni (np. status prawny, wielkość uczelni, itp.).

Cele użyteczne sformułowano następująco:

CU1. Weryfikacja i aplikacja opracowanej metody oceny (ZMOZeL) do warunków działania jednostek objętych badaniem empirycznym;

CU2. Przedstawienie możliwości wykorzystania ZMOZeL w kompleksowej, ważonej ocenie e-learningu szkół wyższych;

CU3. Wskazanie rekomendacji dla zarządzających i decydentów w zakresie e-learningu akademickiego, służących zwiększaniu efektywności funkcjonowania jednostek.

Uważam że problem naukowy jest jasno określony i interesujący badawczo. Sformułowane cele (cel główny jak i cele cząstkowe) ze względu na ich treść są zrozumiałe, ambitne naukowo i poprawne merytorycznie. Stanowią ważny, podstawowy element opiniowanej pracy kierując plan badań i opracowanie jej metodyki badawczej. Cele cząstkowe rozwijają i dopełniają cel główny oraz umożliwiają jego realizację. Pewnym mankamentem jest ich duża liczba, co w dużym stopniu wynika z zakresu podjętej problematyki badań

Z problemem badawczym i celami pracy korespondują postawione pytania badawcze :

P1. Co to jest e-learning i jakie są jego uwarunkowania?

P2. Jaka jest struktura rynku usług edukacji zdalnej szkolnictwa wyższego?

P3. Jakie są potrzeby w zakresie oceny e-learningu?

P4. Jakie są metody oceny e-learningu?

P5. Czy ZMOZeL spełnia potrzeby zidentyfikowane w P3?

P6. Czy zastosowanie ZMOZeL, która pozwala na opis i diagnozę stanu istniejącego bez możliwości prognozowania, będzie wystarczającym narzędziem wspierającym zarządzanie podmiotami edukacyjnymi w zakresie rozwoju e-learningu?

Pytania są merytorycznie poprawne, logiczne, przydatne w realizacji celów szczegółowych, kierują treścią poszczególnych części rozprawy.

Z realizacją celu głównego pracy jest związana główna hipoteza badawcza: *wykorzystanie zmodyfikowanej zespolonej metody oceny efektywności przedsięwzięć techniczno-organizacyjnych (ZMOE) pozwoli na przeprowadzenie kompleksowej oceny funkcjonowania uczelnianych jednostek e-learningowych i wspomogą proces zarządzania nimi*. Wsparciem weryfikacji hipotezy głównej są hipotezy pomocnicze:

- H1: Pomiar efektywności e-learningu akademickiego powinien być dokonywany przy jednoczesnym użyciu metod umożliwiających agregację wskaźników ilościowych i jakościowych oraz możliwości ich porównania w kluczowych dla e-learningu obszarach.
- H2: Ocena efektywności e-learningu wymaga budowy modelu oceny dostosowanego do specyfiki analizowanego rodzaju usług.

- H3: ZMOZeL może być podstawą kwantyfikacji procesów i systemów zarządzania jednostkami odpowiedzialnymi za realizację e-learningu w uczelniach.

Przedstawione hipotezy badawcze stanowią uszczegółowienie problemu badawczego w zakresie charakteru i zależności badanych faktów i kategorii poznawczych w tym przypadku oceny efektywności oraz zarządzania i funkcjonowania e-learningu. W hipotezie głównej akcentuje się metodyczne i aplikacyjne aspekty badań co uszczegółowia problem badawczy i koresponduje z celem rozprawy.

Koncepcję rozprawy uważam za merytorycznie dojrzałą i interesującą. Taką opinię uzasadniam :

- ciekawym ujęciem problematyki badawczej zarządzania wiedzą w części dotyczącej zarządzania zdalnym nauczaniem na poziomie szkół wyższych w aspekcie wielowymiarowej oceny zarządzania tą formą edukacji ,
- wyborem jako obiektu badań ważnej dla rozwoju Gospodarki Opartej na Wiedzy szkolnictwa wyższego realizujących e-learning akademicki,
- interesującymi badawczo ,transparentnymi, merytorycznie poprawnymi treściami sformułowanych celów, hipotez i pytań badawczych pracy,
- trafnie zidentyfikowanym problemem naukowym pracy dotyczącym oceny zarządzania zdalną edukacją ,
- przedmiotem i obiektem badań ,
- podziałem i układem treści rozprawy.

4. Metodyka badawcza pracy

Przedmiot badań, osiągnięcie celów opiniowanej rozprawy, rozwiązanie problemu badawczego a także weryfikacja hipotez badawczych wymagało zastosowania odpowiednich metod i technik badawczych a także wykorzystania wielu źródeł informacji. W tym aspekcie dobór danych oraz informacji , ich wykorzystanie jak i zastosowane metody badawcze uważam za właściwe. Umożliwiły one realizację celów pracy ,weryfikację jej hipotez badawczych i co najważniejsze rozwiązanie problemu naukowego przedstawionego w pracy.

Opinię taką uzasadniam zastosowaniem i wykorzystaniem w badaniach opiniowanej pracy :

- metody krytycznej oceny literatury przedmiotu opartej na wykorzystaniu źródeł wtórnych takich jak : publikacje naukowe i specjalistyczne(456) , raporty , źródła internetowe oraz akty prawne. W pracy wykorzystano łącznie 527 takich źródeł . Studia literaturowe dotyczyły głównie zarządzania edukacją oraz metod, modeli i systemów oceny zdalnego nauczania akademickiego;

- analizy dokumentacji. Analizowano dokumenty obiektów badawczych (Politechniki Warszawskiej i Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku oraz krajowe i europejskie dokumenty prawne, raporty statystyczne publikowane przez agencje rządowe i organizacje pozarządowe, dane i informacje publikowane przez GUS i EUROSTAT;
- metody sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem wywiadu wstępnego swobodnego ukierunkowanego, kwestionariusza ankiety oraz indywidualnego wywiadu pogłębionego;
- analizy statystycznej wyników sondażu diagnostycznego;
- obserwacji uczestniczącej;
- analizy komparatywnej obiektów badań;
- wielokrotnego (dualnego) studium przypadku.

Podsumowując, pozytywnie oceniam metody i techniki badawcze, które opracowano i wykorzystano w opiniowanej dysertacji. Na podkreślenie zasługuje triangulacyjne podejście do badań wykorzystując zarówno metody ilościowe jak i jakościowe badań.

5. Układ i struktura rozprawy, merytoryczna ocena jej treści

Układ i struktura rozprawy zostały podporządkowane najważniejszemu jej merytorycznemu komponentom, którymi są:

- weryfikacja hipotezy głównej i pomocniczych hipotez badawczych,
- realizacja celów pracy,
- problem naukowy,
- przedmiot obiekt badań.

Przedmiot i obszar badań jest właściwy, koresponduje z celami pracy, postawionymi hipotezami badawczymi i problemem naukowym. Praca ma charakter teoretyczno-empiryczny, liczy 367 stron (z tego na treść główną przypada 324 strony). Można w niej wyróżnić pięć rozdziałów które wynikają z przedmiotowego podziału treści i planu badań rozprawy. Praca obejmuje, ponadto „Wprowadzenie”, „Podsumowanie”, „Literaturę”, „Spis tabel”, „Spis rysunków”, „Wykaz wybranych skrótów” oraz 9 załączników.

W pracy wyróżnić można jej część teoretyczną, którą stanowi rozdział pierwszy i trzeci, oraz część empiryczną (badań własnych) do której należą rozdział drugi, czwarty i piąty w których przedstawiono wyniki badań empirycznych, dokonano ich analizy oraz sformułowano wnioski. Uważam, że rozdział trzeci poświęcony metodom i modelom oceny e-learningu akademickiego a więc teoretyczny powinien następować po pierwszym rozdziale

ujmującym teorię zarządzania zdalną edukacją. Taka sekwencja stanowiłaby zwartą część teoretyczną pracy .

Część wstępną rozprawy stanowi „Wprowadzenie” w którym przedstawiono najistotniejsze kategorie naukowe stanowiące o istocie i treści pracy .Określono problem badawczy , sformułowano cel główny i cele szczegółowe(cząstkowe)dzieląc je na cele teoriopoznawcze , metodyczne ,empiryczne i utylitarne .Zaprezentowano także postawione pytania badawcze , hipotezę główną i hipotezy pomocnicze. Graficznie w sposób interesujący ujęto zależności pomiędzy hipotezą główną ,pytaniami i zadaniami badawczymi . W sposób syntetyczny przedstawiono metodykę i zakres badań. Zaprezentowano przebieg i elementy procesu badawczego oraz schemat konstrukcji pracy ujmując graficznie zależności pomiędzy jej składowymi. .Transparentne i konkretnie napisane „Wprowadzenie” ukierunkowuje szczegółowy układ i rozumienie merytorycznych treści pracy.

W rozdziale pierwszym(„Charakterystyka akademickiego podejścia do e - learningu”) skoncentrowano się na aspektach teoretycznych dotyczących kształcenia na odległość (e- edukacja, ang. e- learning).Przedstawiono ewolucję i rozwój tej formy kształcenia zarówno w kraju jaki i na świecie .Dokonano przeglądu definicji i innych podstawowych pojęć z zakresu zdalnego sterowania przedstawiając ich klasyfikację .Scharakteryzowano różne modele e-learningu akademickiego(krajowe i zagraniczne) oraz zaprezentowano ich podział według różnych kryteriów W dalszej części tego rozdziału zidentyfikowano i scharakteryzowano uwarunkowania dydaktyczne , prawne , technologiczne oraz ekonomiczne e-edukacji akademickiej w Polsce. Akcentowano w nich takie ważne problemy zdalnej edukacji takie jak prawa autorskie , dobór rozwiązań informatycznych czy przychody i koszty ponoszone na tą formę nauczania .Właściwym zakończeniem tej części pracy jest ocena ograniczeń i perspektyw rozwoju e- learningu akademickiego Zawarte w rozdziale pierwszym treści systematyzują stosowane w pracy pojęcia i dobrze ujmują istotę i charakter zdalnego nauczania akademickiego w kontekście zarządzania wiedzą, świadczą o wysokich kompetencjach Autorki w teorii zarządzania.

Rozdział drugi („Diagnoza stanu wykorzystania e - learningu w polskich uczelniach”)poświęcono badaniom umożliwiającym diagnozę wykorzystania zdalnego nauczania przez polskie uczelnie , ma więc charakter empiryczny .Rozpoczyna się on od opisanie stosowanej metodyki badań oraz procedury badawczej. Postawiono cel tego rozdziału(jest on jednym z celów empirycznych pracy) , którym była diagnoza stanu wykorzystania e-learningu akademickiego w polskich uczelniach. Jego dopełnieniem jest 6 celów szczegółowych oraz 13 pytań badawczych , ponadto dla testowania statystycznego

postawiono 8 hipotez badawczych. W tym przypadku do badań wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego w szczególności takie jej instrumenty jak wywiad wstępny, ankieta badawcza i pogłębiony wywiad skategoryzowany. Taki wybór instrumentarium badawczego uważam za właściwe, bardzo wysoko oceniam zarówno konstrukcję i treść ankiety jak i procedurę przeprowadzenia wywiadu. Dobrze dobrana metodyka i szeroki zakres pogłębionych badań ilościowych i jakościowych pozwoliły dokonać bardzo interesującej, szerokiej analizy, oceny a w końcu diagnozy stanu zdalnego nauczania w polskich uczelniach. Zebranie, opracowanie danych i informacji, interpretacja i dyskusja wyników potwierdzają umiejętności prowadzenia samodzielnych badań naukowych przez doktorantkę.

Treścią rozdziału trzeciego („Metody i modele oceny e learningu akademickiego”) jest metodyka i modele wieloaspektowej oceny zdalnego nauczania akademickiego. Dokonano w nim przeglądu koncepcji metod i instrumentów służących do oceny e-learningu akademickiego. Rozważano zagadnienie efektywności na gruncie teorii ekonomii jak i zarządzania. Metody i modele efektywności sklasyfikowano i rozpatrywano w takich obszarach jak: jakość usług edukacyjnych, działalność szkół wyższych, szkolenia i programy e-learningowe, i technologia e-learningu. Uważam, że dokonana klasyfikacja i charakterystyka metod oceny zdalnego nauczania stanowiła dobre tworzywo i wyznaczyła kierunki prac koncepcyjnych nad opracowaniem i adaptacją zespolonej oceny zarządzania e-learningiem akademickim.

Rozdział czwarty („Zespolona metoda oceny zarządzania e-learningiem akademickim w fazie eksploatacji”) obejmuje charakterystykę zespolonej metody oceny efektywności w ujęciu teoretycznym (ZMOE) oraz adaptację zespolonej metody oceny przedsięwzięć techniczno-organizacyjnych do oceny zarządzania zdalnym nauczaniem akademickim w fazie eksploatacji. Przedstawiono istotę metody ZMOE oraz możliwości jej zastosowania akcentując przy tym holistyczność tej metody oraz wskazano bazę metodyczną opartą na konstrukcji: moduł- mierniki – odmiana miernika. Szczegółowo zaprezentowano 8 modułów stanowiących podstawy teoretyczne ZMOE. W dalszej części rozdziału dokonano adaptacji tej metody dla potrzeb badawczych pracy tworząc oryginalny model oceny zarządzania zdalnym nauczaniem akademickim w fazie eksploatacji (ZMOZeL). Trafne dobrano odpowiednie moduły mierników, które umożliwiają wielowymiarową ocenę zarządzania e-learningiem akademickim.

Aplikację i weryfikację opracowanego modelu metodycznego oceny zarządzania e-learningiem przedstawiono w rozdziale piątym („Weryfikacja zespolonej metody oceny zarządzania learningiem akademickim w fazie eksploatacji”). Zaprezentowano dwa studia

przypadków których w których zastosowano metodę obserwacji , pogłębionych wywiadów ale przede wszystkim opracowaną przez doktorantkę metodę ZMOZiL. Aplikacja metody potwierdziła jej przydatność dla oceny zarządzania zdalnym nauczaniem w szkołach wyższych a także jej zastosowanie jako instrumentu wspierania procesów decyzyjnych ukierunkowanych na usprawnianie i rozwój e-learningu akademickiego.

W „Zakończeniu” odniesiono się odpowiedzi na postawione pytania badawcze i realizacji sformułowanego celu głównego i celów cząstkowych rozprawy .Bardzo jasno zaprezentowano bilans weryfikacji hipotez badawczych oraz syntetyczne wnioskowanie dotyczące rezultatów zastosowanej metody badania oceny zarządzania zdalnym zarządzaniem Wskazano rekomendacje dla praktyki oraz kierunki dalszych badań nad tą innowacyjną formą kształcenia jakim jest e-learning.

6.Uwagi szczegółowe i dyskusyjne

1. Oryginalności pracy dopatruję się w podjęciu badań nad ważnym dla zarządzania problemem jakim jest zarządzanie wiedzą w szczególności oceną zrzadzania innowacyjną metodą nauczania którym jest e-learning. O jego znaczeniu i przydatności dobitne przekonuje nas zaistniała obecnie sytuacja kryzysowa. Brak jest w polskim piśmiennictwie i pracach naukowych szczegółowych badań opracowujących metody oceny zarządzania zdalnym nauczaniem. Praca wypełnia zatem lukę w tej części badań nauk o zarządzaniu.
2. Przeprowadzone studia teoretyczne a przede wszystkim pogłębione badania empiryczne umożliwiły rozwiązanie problemu naukowego a więc opracowanie i weryfikację metody oceny zarządzania e-learningiem akademickim której dotąd nie stosowały polskie uczelnie. Poczynione badania dały możliwość odpowiedzi na postawione pytania badawcze a także weryfikację hipotez badawczych i realizację celów pracy.
3. Do przeprowadzenia badań empirycznych wybrano triangulacyjne podejście metodyczne a wiec zastosowano wiele metod badawczych .Była to metody: sondażu diagnostycznego z zastosowaniem wywiadów i ankiet badawczych oraz ich analizą statystyczną , badanie dokumentów i obserwacja uczestnicząca. Wysoko oceniam przedstawione studia przypadków w których aplikowano opracowaną metodę oceny zarządzania e-learningiem oraz zastosowano analizę komparatywną. Triangulacja metodyczna pozwoliła na na uzyskanie interesujących rezultatów pracy i wniosków
4. Użyte terminy, pojęcia definiowane są poprawnie. Zamieszczone tablice, rysunki, schematy zwiększają poglądowość przedstawionych wywodów, opisy są zwięzłe.

Stwierdzam, że sposób wyłożenia, przedstawienia materiału naukowego w recenzowanej dysertacji jest metodycznie właściwy i poprawny. Treść wyłożona w rozprawie, analizowanie i ocenianie badanych zjawisk czyni ją bardzo interesującą.

5. W pracy w zbyt małym stopniu przedstawiono doświadczenia zagraniczne w zarządzaniu e-learningiem zwłaszcza w ocenie jego efektywności. W zasadzie ograniczono się tylko do prezentacji zagranicznych modeli zdalnego nauczania.
6. Literatura pracy obejmuje bardzo wiele pozycji, jest obszerna, zróżnicowana i aktualna. Wykorzystano łącznie 537 różnych źródeł w tym 456 pozycji literaturowych krajowych i zagranicznych.
7. W układzie i kompozycji pracy, za bardziej właściwe uważam umieszczenie rozdziału trzeciego za rozdziałem pierwszym co stanowiłoby zwartą część teoretyczną dysertacji. Z pewnością pozytywną cechą obecnego rozwiązania jest precyzyjniejsze uwzględnienie w metodyce badań diagnozy stanu wykorzystania e-learningu w polskich uczelniach.
8. Wywody, stwierdzenia, rozważania i analizy ujęte w recenzowanej pracy są na dobrym poziomie naukowym. Przyjęta metoda opracowania dysertacji doktorskiej jest interesująca i oryginalna.

7. Konkluzja

Na podstawie przedstawionej pozytywnej opinii, stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani mgr Izabeli Maleńczyk, jest dowodem jej dobrej znajomości podjętej problematyki badawczej, wiedzy teoretycznej z dyscypliny nauk o zarządzaniu (obecnie nauki o zarządzaniu i jakości), stanowi samodzielne i oryginalne rozwiązanie przez doktorantkę aktualnego oraz ważnego problemu naukowego dotyczącego metody oceny zarządzania e-learningiem akademickim. Mieści się on podobnie jak cała problematyka naukowa dysertacji w dyscyplinie nauk o zarządzaniu (obecnie nauki o zarządzaniu i jakości). Przedstawiona w pracy tematyka badawcza jest interesująca i bardzo aktualna. Zastosowany oryginalny (autorski) model badawczy w sposób pełny umożliwił weryfikację hipotez pracy, realizację jej celów i zadań badawczych pracy oraz rozwiązanie problemu naukowego. Tytuł rozprawy odpowiada w pełni jej treści. Układ dysertacji, jej treść i kompozycja koresponduje z przeprowadzonymi badaniami literaturowymi i empirycznymi co świadczy o umiejętnościach badawczych Autorki. Rozprawa została przygotowana znacznym nakładem pracy związanych z rzetelnie, samodzielnie przeprowadzonymi studiami teoretycznymi i badaniami empirycznymi ukierunkowanymi na realizację celów pracy, weryfikację hipotez badawczych i rozwiązanie problemu badawczego. Uwzględniając merytoryczne aspekty i sposoby

rozwiązania problemu badawczego podjętego w pracy, (które szczegółowo przedstawiłem w recenzji) stwierdzam, że recenzowana praca doktorska autorstwa Pani mgr Izabeli Maleńczyk pt. „Zespólna metoda oceny zarządzania e-learningiem akademickim” napisana pod kierunkiem naukowym Pana profesora dr hab. Stanisława Marciniaka w pełni odpowiada wymogom stawianym pracom doktorskim w myśl ustawy z dnia 14.03.2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki i w szczególności odpowiada warunkom art. 13 ust1 tej Ustawy.

W związku z powyższym wnoszę do Rady Dyscypliny Naukowej Nauki o zarządzaniu i jakości Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej w Częstochowie o jej przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony.

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, cursive letters, likely representing the name of the reviewer or the author.